

Мукачівський державний університет
Гуманітарний факультет
Кафедра психології

Дипломна робота

ОС «Бакалавр»

на тему: Віртуальне спілкування як чинник особистісних
змін студентської молоді.

Виконав: студент 5 курсу,
групи ПП-51з, напряму підготовки
6.030103 «Практична психологія»
Лях К.В.

Керівник: Березовська Л.І.

Рецензент: Сняданко І.І.

Мукачево-2019 року

Зміст

ВСТУП	3
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ВІРТУАЛЬНОГО СПІЛКУВАННЯ ЯК ЧИННИКА ОСОБИСТІСНИХ ЗМІН.	
1.1. Поняття Інтернет-спілкування.....	6
1.2. Психологічна характеристика Інтернет-спілкування.....	10
1.3. Вплив спілкування у мережі Інтернет на формування певних особистісних особливостей її користувачів.....	18
РОЗДІЛ II ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ВІРТУАЛЬНОГО СПІЛКУВАННЯ ЯК ЧИННИКА ОСОБИСТІСНИХ ЗМІН СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ	
2.1. Процедурно-організаційний перебіг та методи дослідження.....	27
2.2. Аналіз та інтерпретація результатів дослідження.....	33
ВИСНОВКИ	47
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	52
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність дослідження.

Стрімкий розвиток суспільства кінця XX – початку XXI століть перш за все означений загальним вектором становлення постіндустріального суспільства, що відображує безпрецедентність інформаційно-технічних досягнень людства, радикальність соціокультурних інновацій в усіх основних сферах життєдіяльності людства. Активні трансформації вітчизняного соціуму охопили найрізноманітніші сфери життєдіяльності людини, зокрема й у ракурсі здійснення комунікативної діяльності. Переосмислення структури комунікативного процесу відповідно до технічних особливостей організації віртуального комунікативного простору детермінує закономірні зміни психологічного профілю суб'єктів комп'ютерно опосередкованого спілкування. Повсякчасне застосування Інтернет-технологій стало невід'ємною складовою діяльності та спілкування особистості у багатьох вимірах її самореалізації: від професійно-функціональних до інтимно-особистісних.

Звичними явищами стали пошук інформації через мережу, спілкування, знайомство з новими людьми, партнерами в діловій взаємодії, придбання товарів (так званий «віртуальний шопінг») тощо. Сьогодні можна навіть спостерігати часткове витіснення (переміщення) певних звичних для людини форм та способів взаємодії із соціумом у віртуальний простір.

Особливої популярності серед населення нашої країни впродовж останнього часу набули соціальні Інтернет-мережі. Україна увійшла в п'ятірку країн, Інтернет-користувачі яких найактивніше відвідують соціальні мережі. Італія, Німеччина, Франція, де поширення Інтернету вдвоє-втричі вище, значно відстали. Лідерами з активності в соціальних мережах стали Філіппіни, Чилі, Еквадор, де частка користувачів соціальних мереж від загальної кількості Інтернет-користувачів становить, відповідно, 89 %, 88 %, 87 %. За ними йдуть ПАР (82 %) та Україна (81 %).

Психологічні характеристики користувачів соціальних мереж, вплив Інтернет-мереж на особистість, особливості віртуального спілкування, мотиваційну складову частину Інтернет-соціалізації досліджують такі вчені: А. Засєкін, І. Лещук, А. Лучинкіна, М. Назар, Л. Найдьонова, О. Сусська, В. Фатурова, Т. Фісенко та ін.

Популярність соціальних Інтернет-мереж, спілкування молоді через соціальні мережі є актуальною проблемою для дослідження у психології та зумовила вибір нашої теми «Віртуальне спілкування як чинник особистісних змін студентської молоді».

Мета дослідження: теоретично проаналізувати та емпірично дослідити віртуальне спілкування як чинники особистісних змін студентської молоді.

Завдання дослідження:

1. Здійснити аналіз психолого-педагогічної літератури з проблеми віртуального спілкування особистості.

2. Емпірично дослідити віртуальне спілкування як чинники особистісних змін у студентів.

Об'єкт дослідження: віртуальне спілкування.

Предмет дослідження: віртуальне спілкування як чинник особистісних змін студентів.

Методи дослідження: теоретичні: аналіз наукових та практичних результатів досліджень з даної проблеми; емпіричні: авторська анкета «Вплив соціальних мереж», методика «Інтернет-залежність (ТІЗ С.А. Кулаков)», методика «Діагностика емоційних бар'єрів у міжособистісному спілкуванні (за В. Бойко)», методика «Тест-опитувальник для визначення самоствавлення особистості (В.В. Столін, С.Р. Пантелеєв)» та методика «Оцінка комунікативних і організаторських схильностей» (КОС) Б.А. Федоришина; методи математичної статистики: порівняльний та кореляційний аналіз.

База дослідження: емпіричне вивчення здійснено на базі Свалявського технічного коледжу Національного університету харчових технологій. У опитуванні прийняли участь 50 студентів 1-ого курсу.

Практичне значення дослідження полягає в тому, що сформульовані в результаті дослідження висновки та одержаний практичний матеріал зможуть бути використані практичними психологами психологічної служби коледжу в безпосередній роботі зі студентами та для надання консультацій викладачам та кураторам, що працюють зі студентами.

ВИСНОВКИ

У дипломній роботі здійснено аналіз психологічної літератури з проблеми віртуального спілкування особистості та емпірично досліджено особливості віртуального спілкування як чинника особистісних змін у студентів.

Визначено, що сучасні інформаційно-комунікаційні Internet-технології відкривають для людини надзвичайні перспективи, надаючи можливості доступу до різновекторної інформації, що дозволяє набути соціальних знань, накопичити соціальний досвід, сформулювати життєві перспективи і завдання, реалізувати особистісний потенціал у найкоротші терміни. Водночас інформаційне суспільство привносить чисельні ризики і небезпеки у життя людини.

Виокремлюють такі форми інтернет-спілкування: за рівнем їх інтерактивності (Ю.Д. Бабаєва, О.Є. Войскунський, А.Є. Жичкіна та ін.): електронну пошту і телеконференції, де комунікація відбувається в режимі off-line (спілкування не передбачає негайної реакції), і більш інтерактивні – чати та мережеві рольові ігри (MUDs), де переважає режим реального часу (on-line). Критеріями, що дозволяють виокремити різні види інтернет-комунікації: за породженістю: канонічні форми спілкування, що мають аналоги в реальному житті (реклама), і неканонічні, або суто віртуальні (електронна пошта, чати, форуми, соціальні мережі та ін.); за рівнем відкритості спільноти: відкриті й закриті чати, групи тощо; за рівнем контролю комунікативного процесу: контрольоване і неконтрольоване (мається на увазі технічний контроль); за ступенем візуалізації: знаково-текстове і мультимедійне; за характером комунікативних зв'язків: синхронне й асинхронне; за кількістю учасників спілкування: двостороннє, багатостороннє тощо.

Виокремлюють три основні типи мотивації користування Інтернетом і, відповідно, три види інтернет-діяльності: пізнавальну, ігрову та

комунікативну. Домінантна роль належить комунікативній стороні, адже саме через спілкування може здійснюватися пізнання та ігрові дії.

Інтернет-діяльність має свої психологічні закономірності та механізми і призводить до специфічних змін у структурі психіки.

Визначено, що інтернет-комунікація психологічно впливає на її учасників, в процесі і результаті якого в них формуються певні психологічні особливості. Відчуження людини від людини призводить до того, що все частіше реальне спілкування між людьми переводиться у віртуальне. Існує зв'язок між інтроверсією, комунікативною установкою та тенденцією до інтернет-залежності, зокрема надмірної інтернет-комунікації.

Психологічні наслідки застосування інтернет-комунікації носять амбівалентний характер: з одного боку, є позитивні впливи на її учасників – розширюється сфера контактів, активне спілкування з багатьма людьми дозволяє швидко знаходити потрібну інформацію з питань, що цікавлять, знайомитися з різними точками зору, стимулює творчий потенціал, власну активність, сприяє зміні авторитарного стилю спілкування на демократичний (такий, що орієнтований на навчання, знайомство з різними точками зору, формування власної думки тощо), на тлі зростаючої ізольованості та низької комунікабельності мешканців сучасних мегаполісів інформаційні технології дозволяють легко встановлювати контакти і розвивати спілкування, у комунікації через комп'ютерну віртуальну реальність відсутній тиск стереотипів сприйняття того або іншого діалогу, що складаються в близькому соціальному оточенні. З іншого боку, існують негативні впливи на учасників інтернет-комунікації – при взаємодії людини з інформаційними технологіями відбувається опосередкування діяльності новими знаковими системами і засобами, при яких спостерігається зміна самої особистості в новому знаковому середовищі, що може призводити до зміни її мотиваційно-особистісної сфери і виявлятися у надмірній захопленості інформаційними технологіями, втраті цікавості до звичайного спілкування з близьким соціальним оточенням, формуванні комп'ютерної залежності тощо.

Емпірично визначено вплив віртуального спілкування на особистісні зміни у студентів.

Більшість опитаних нами студентів використовують Інтернет 2-5 годин в день; до соціальних мереж ставлення в більшості позитивне (80%); в той же час у них більше реальних друзів, ніж віртуальних і надають перевагу такому виду спілкуванню, як міжособистісний. Значна частина використовує соціальні мережі для навчання, отримують із соціальних мереж корисну інформацію та підтримку друзів. Також студенти визнають вплив соціальних мереж на них, на їхню особистість.

Студенти, що демонструють високий рівень прояву Інтернет-залежності та наближені до цього рівня показники у соціальних мережах проводять більше 7 годин на день, з середніми та вище середнього показниками від 5 до 7 годин, з нижче середнього від 2 до 5 годин.

Найнижчі числові показники емоційних бар'єрів у міжособистісному спілкуванні визначено в групі студентів, що проводять у соціальних мережах більше 7 годин. Вони вміють керувати емоціями, найменше проявляють неадекватний прояв емоцій та негнучкості та не виразність емоцій, домінування негативних емоцій та небажання зближатися з людьми на емоційній основі. Тобто, досвід спілкування у соціальних мережах позитивно впливає на зниження прояву емоційних бар'єрів у спілкуванні і є показником, що свідчить про особистісні зміни у молодих людей у вияві емоцій у процесі комунікації.

Спілкування в соціальних мережах приводить до таких особистісних змін як підвищення рівня комунікативних та організаторських здібностей.

За методикою дослідження самоствалення особистості (В.В.Столін, С.Р.Пантелеев) визначено, що для групи студентів, що проводять у соціальних мережах більше 7 один на день притаманні більш вищі показники самовпевненості та самоцінності, менші дзеркального Я, внутрішньої конфліктності та самозвинувачення. Та відмічається стійке підвищення

показників самоцінності та само прийняття зі збільшенням часу, який досліджувані проводять у соціальних мережах.

За кореляційним аналізом визначено, що під впливом соціальних мереж змінюється ставлення до себе через зниження звинувачення себе, спрямованість на комунікацію та вміння організувати свій простір, а також емоцій, які переживають студенти.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>